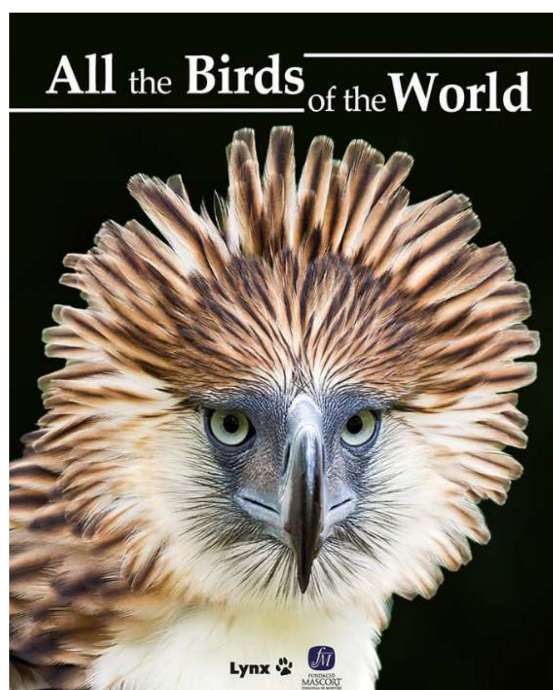

All the Birds of the World

Frank van Groen

Op de cover een zeldzame Filipijnse Apenarend

In December 2020 verscheen het boek 'All the Birds of the World', onder redactie van de Spanjaard Josep del Hoyo en uitgegeven door Lynx Editions. Voor het eerst zijn nu in één boek alle vogels van de wereld afgebeeld, inclusief actuele verspreidingskaartjes. Op de cover staat een prachtige portretfoto van de uiterst zeldzame Filipijnse Apenarend. Het boek heeft twee voorgangers, 'the Handbook of the Birds of the World' serie (1992-2013), vaak afgekort als de HBW en de twee delen van 'the HBW and Birdlife International Illustrated Checklist of the Birds of the World' (2014, 2016).

Voorgeschiedenis

Toen in 1992 het eerste deel van de HBW verscheen was ik meteen verkocht. Een prachtig en lijvig overzicht van alle in de wereld voorkomende soorten van onder meer de eendachtigen, reigers en pelikanen, met de belofte dat alle vogels van de wereld zouden verschijnen in nog te publiceren delen van de serie. Voor die tijd kocht ik regelmatig familiemonografieën waarin alle soorten van een bepaalde familie staan beschreven. Zo heb ik nog steeds Seabirds (1983), Shorebirds (1986), Wildfowl (1988), Swallows and Martins (1989), New World Warblers (1994) en Crows en jays (1993) in de boekenkast staan. Met de HBW werden deze boeken min of meer overbodig. De verschijning van het wereldwijde overzicht dat de HBW zou gaan heten nam ruim 20 jaar in beslag. Elk deel werd geschreven door een team van experts uit de hele wereld. De soorten worden in de HBW per familie behandeld en de

familiebeschrijvingen waarin allerlei aspecten van uiterlijk, ecologie en gedrag van de soorten die horen tot de desbetreffende familie worden besproken zijn voorzien van fraaie veelzeggende foto's. Na de familiebeschrijvingen worden alle soorten die horen bij de familie kort en bondig beschreven en voorzien van een verspreidingskaart. De soortteksten worden geflankeerd door een pagina met illustraties van de beschreven soorten, ook met plaatjes van (een selectie van) ondersoorten indien relevant.

Bij elk nieuw deel dat verscheen, en dat tegen een gereduceerde voorintekenprijs was aan te schaffen, maakte ik een update van mijn vogeldatabase en kon dan vaak wel een paar 'armchair ticks' bijschrijven. Voor de niet ingewijden: een armchair tick betreft een nieuw onderscheiden soort, voorheen vaak een ondersoort. Indien je beide voormalige ondersoorten in het wild hebt waargenomen spreek je van een 'armchair tick'. In plaats van die ene soort heb je dan opeens twee soorten op je wereldlijst staan. Met name in de tropen, waar zich wereldwijd de hoogste biodiversiteit bevindt, werden nogal wat nieuwe soorten onderscheiden op basis van recent vergaarde kennis. Tijdens maandenlange bezoeken aan Colombia (1985, 1986, 1987), Peru (1988, 1990), Indonesië (1994, 1996) en daarna gedurende tientallen reizen naar vrijwel alle Latijns-Amerikaanse landen als reisleader had ik nogal wat soorten gezien. Dus het was elke keer bij het verschijnen van een nieuw deel van de HBW weer spannend om te ontdekken hoeveel 'armchair ticks' dat zou opleveren. Gaandeweg groeide de HBW uit tot een wereldwijde standaard.

Toen de serie eenmaal compleet was stond de tijd en het wereldwijd vergaren van kennis over vogelsoorten uiteraard niet stil. Om die nieuwe kennis op een overzichtelijke en aantrekkelijke manier onder een groot publiek beschikbaar te maken verschenen de twee delen van de 'Checklist of the Birds of the World'. Alle vogeltaxa in de wereld werden opnieuw beoordeeld volgens de zogenaamde 'Tobias Criteria' en op basis van min of meer objectieve scores werd bepaald of twee verwante taxa wel of niet twee verschillende soorten zijn. Ook werd aangegeven waar nog kennis ontbrak om tot een definitieve beslissing hieromtrent te komen. In vergelijking met de HBW werden naast enkele lumps (samengevoegde soorten) meer dan 1000 nieuwe soorten onderscheiden. Dat leverde me opnieuw vele 'armchair ticks' op.

All the Birds of the World

Toen afgelopen zomer het nieuwe boek werd aangekondigd twijfelde ik eerst even, weer een nieuwe update... Maar de belofte dat alle vogels nu in één publicatie verenigd zouden zijn, met illustratie en verspreidingskaart en volgens de nieuwste taxonomische inzichten, trok me over de streep. Ik bestelde bij de bekende en uitstekende boekhandel 'Architectura & Natura' het boek tegen de gereduceerde voorintekenprijs. Eind september kwam het bericht dat het boek kon worden opgehaald en op 28 september was ik in het gelukkige bezit van de ABW.

De inhoud van het boek stelde niet teleur. Uiteraard zijn de illustraties en de kaartjes duidelijk en voorzien van uniforme en heldere informatie, waaronder de Rode Lijst status. Het boek is bovendien uitgerust met een geplastificeerde bladwijzer waarin de gebruikte iconen, symbolen en afkortingen beknopt worden uitgelegd. Bij elke soort

staat een QR-code vermeld (quick response), waarmee je via een paar klikken op je smartphone toegang hebt tot veel extra informatie via de website van het 'Cornell Lab of Ornithology', waaronder foto's, video's en geluidsopnamen. Elke soort is ook voorzien van een onopvallende tickbox waarin de wereldlijsters streepjes kunnen zetten bij door hen waargenomen soorten.

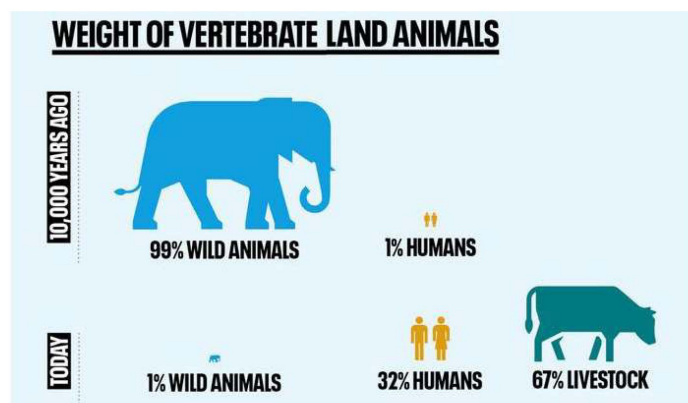
Bijzonder interessant is ook dat de vier meest gebruikte wereldlijsten van vogels in het boek worden vergeleken middels een handig icoontje. Ook een soort die door maar één lijst wordt onderscheiden is afgebeeld. Het boek hoopt mede een bijdrage te leveren aan een verdere conversie van de vier lijsten zodat we hopelijk over een tijdje in de hele wereld dezelfde lijst gaan gebruiken, wat wel zo praktisch is.

De vier vergeleken lijsten zijn de 'Howard & Moore' checklist (versie 4.1 uit 2018, 10.033 onderscheiden soorten), de 'IOC World Bird List' (versie 10.1 uit 2020, 10.783 soorten), de 'eBird/Clements' checklist (versie 2019, 10.563 soorten) en tot slot de 'HBW and Birdlife International' checklist (2020, 10.989 soorten). 87% van de soorten wordt nu al door alle vier de lijsten onderscheiden en 92% door drie van de vier lijsten. De 'HBW and Birdlife International' checklist wordt gebruikt door de internationale vogelbescherming en ook door de Europese Unie. De andere in Nederland veel gebruikte lijst is de 'IOC World Bird List'. Zo is de naamgeving van soorten in Waarneming.nl en Observado.org gestoeld op deze lijst.

Het belang van een goede lijst

Een goede en op wetenschappelijke criteria gebaseerde lijst is niet alleen leuk voor wereldvogelaars, onder meer om te kunnen achterhalen hoeveel soorten ze hebben gezien. Ook voor beschermingsdoeleinden is het belang groot. Een ten onrechte alleen als ondersoort onderscheiden taxon dat bedreigd wordt in zijn voortbestaan krijgt veel minder aandacht van de internationale vogelbescherming. Het uitsterven van een ondersoort wordt immers als minder ingrijpend ervaren dan het verdwijnen van een complete soort. Voor taxa die als soort zijn onderscheiden zijn eerder fondsen beschikbaar die het mogelijk maken om via gerichte beschermingsacties de soort voor uitsterven te behoeden. Gelukkig zijn er voorbeelden van vogelsoorten die op de rand van uitsterven stonden en dankzij gerichte bescherming nu uit de gevarezone zijn. Aansprekende voorbeelden zijn de Seychellen Zanger en de Mauritiaanse Torenvalk.

Sinds 1500 zijn voor zover bekend wereldwijd 162 soorten vogelsoorten uitgestorven. Aan het einde van het boek worden al deze soorten besproken. Zo is in onze contreien sinds 1852 de Reuzenalk uitgestorven, uiteraard door toedoen van de mens. Het tempo van uitsterven is nu snel aan het toenemen. Soorten sterven nu niet alleen maar meer uit op afgelegen eilanden maar ook op continenten, zoals in 2007 de Cryptic Treehunter en in 2011 de Alagoas Foliage-gleaner in Brazilië. We staan aan het begin van een door de mens veroorzaakte extinctiegolf die zijn weerga in de geschiedenis van onze planeet niet kent. Het tempo van uitsterven is nu vele malen hoger dan bij eerdere extinctiegolven, niet alleen bij vogels maar bij alle levensvormen op aarde.

We leven nu in het zogenaamde antropoceen, het tijdperk waarin de mens allesoverheersend is op onze planeet. Zo vormen mensen nu al 32% van de biomassa van gewervelde landdieren op aarde en huisdieren zoals katten, koeien en varkens 67%. Elk jaar komen er zo'n 80 miljoen mensen bij. Daar heeft het Corona virus vooralsnog nauwelijks invloed op. Nog slechts ongeveer 1% van de biomassa van gewervelde landdieren op aarde wordt ingenomen door dieren in het wild, en dat aandeel slinkt met de dag. Slechts tienduizend jaar geleden, een oogwenk op de geologische tijdschaal, waren de verhoudingen omgekeerd zoals bijgaande figuur illustreert.

Hopelijk breekt het besef door bij invloedrijke personen dat het niet de goede kant op gaat en worden er op korte termijn effectieve maatregelen genomen om het tij te keren. Wat er onlangs met het GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) in ons eigen welvarende Europa gebeurde stemt helaas niet echt hoopvol wat dat betreft. Ondertussen zullen natuurbeschermers hun uiterste best doen te redden wat er te redden valt. Dat is niet altijd zonder gevaar, zeker niet wanneer dat tegen gevestigde belangen van machtige groepen in gaat.

Een fraai overzicht van alle vogelsoorten op aarde is nu gepubliceerd in een prachtig boek, dat hopelijk ook bij een groter publiek een positieve bijdrage kan leveren aan het besef dat de biodiversiteit op aarde de moeite van het behouden waard is en dat het draagvlak en de steun voor internationale vogelbescherming zal vergroten.

Het boek is een echte aanrader met een schat aan informatie. Geen vogelaar hoeft zich met dit boek de komende winter te vervelen, een prettig vooruitzicht met de continue dreiging van een nieuwe Lock Down. Je kan het boek uiteraard bestellen op het internet. Het is vanaf 65 euro te koop, en dat is heel veel boek voor relatief weinig geld, maar veel leuker is het bij boekhandel 'Architectura & Natura' op de Leliegracht langs te gaan en daar eens rond te snuffelen en door de vele natuurboeken te bladeren. Je betaalt waarschijnlijk iets meer maar steunt een fysieke winkel. Het zou een verarming zijn als zo'n zaak in dit internettijdperk zou verdwijnen.